

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **A. A.**, bývajúceho v G., proti žalovanému **J. M.**, bývajúcemu v Ž., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. R. K., advokátom, so sídlom v Ž., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 6 C 283/2002, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. januára 2010 sp. zn. 9 Co 356/2009, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. januára 2010 sp. zn. 9 Co 356/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 19. decembra 2006 č.k. 6 C 283/02-251 v spojení s uznesením z 22. decembra 2006 č.k. 6 C 283/02-258, ktorým rozhodol o trovách konania, zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov k motorovému vozidlu typu AVIA-A 31,1 L, a prikázal ho do výlučného vlastníctva žalovaného. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na náhradu jeho spoluvlastníckeho podielu sumu 21 762,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania a uložil mu tiež povinnosť zaplatiť trovy, ktoré vznikli štátu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca a žalovaný spolu s ďalšími piatimi osobami, ako účastníci zmluvy o združení, získali uvedené motorové vozidlo spoločnou činnosťou jednotlivých členov zdrużenia, ktorá smerovala k splneniu účelu zdrużenia. V zmysle § 834 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) sa preto vec stala spoluvlastníctvom všetkých účastníkov, pričom podiely na majetku takto získanom boli rovnaké. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v rámci vyporiadania majetku získaného členmi zdrużenia po jeho zániku,

žalobca a žalovaný nadobudli motorové vozidlo do podielového spoluvlastníctva, každý v jednej polovici tak, ako to tvrdil žalobca. Na trvanie podielového spoluvlastníctva nemali žiaden vplyv ani právne úkony o prevode vlastníctva motorového vozidla uskutočnené žalovaným v roku 2002 a následne jeho synom (kúpna zmluva z 2.11.2002, ktorou syn žalovaného vykonal prevod na R. Š.). Tieto právne úkony považoval za absolútne neplatné v zmysle § 39 OZ, lebo boli vykonané v rozpore so zásadou, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má sám a teda v rozpore s ustanovením § 123 OZ (prejav vôle žalovaného a následne aj jeho syna smeroval k prevodu vlastníctva celej veci a nie iba k prevodu spoluvlastníckeho podielu). Keďže v danej veci nešlo o obchodno-právny záväzkový vzťah (kúpne zmluvy neboli uzatvorené medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti), ale o vzťah občiansko-právny, prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka do úvahy neprichádzalo. Vychádzajúc zo záveru, že účastníci nadobudli predmet sporu do podielového spoluvlastníctva, ktorý právny stav sa nezmenil, žalobe vyhovel. Podielové spoluvlastníctvo k motorovému vozidlu zrušil a prikázal vec za primeranú náhradu do výlučného vlastníctva žalovaného. Vychádzal pritom zo zistení, že vec nie je možné reálne rozdeliť a že po zániku združenia ju užíval a s ňou nakladal výlučne žalovaný. Rozhodnutie o trovách konania, o ktorých okresný súd rozhodol osobitným uznesením, odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 12. novembra 2007 sp. zn. 9 Co 82/2007, 9 Co 83/2007 na odvolanie oboch účastníkov rozsudok okresného súdu v spojení s jeho uznesením zmenil tak, že návrh žalobcu v celom rozsahu zamietol a rozhodol o trovách konania. Uviedol, že v konaniach, v ktorých sa rieši otázka vlastníctva k veci, sa spravidla za účastníkov konania považujú všetci tí, ktorých práva a povinnosti k veci môžu byť rozhodnutím súdu dotknuté. Ak preto žalovaný (jeho syn), hoci aj neplatnými právnymi úkonmi vykonal prevod vlastníctva k veci na tretiu osobu, nemožno pristúpiť k zrušeniu a vypořádaniu podielového spoluvlastníctva bez toho, aby i vo vzťahu k tretej osobe bolo rozhodnuté o tom, či tu právo je a aké alebo nie je. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel preto k záveru o nedostatku vecnej legitímácie na žalovanej strane, keď za účastníkov konania bolo treba označiť nielen žalovaného, ale aj jeho syna M. M. a R. Š.. Rozsudok okresného súdu preto zmenil tak, že žalobu zamietol. O náhrade trov celého konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Na podklade dovolania, podaného žalobcom, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením z 27. augusta 2009 sp.zn. 4 Cdo 94/2008 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že doterajšia súdna prax je jednotná v tom, že návrh na zrušenie spoluvlastníctva a vykonanie vyporiadania je oprávnený podať v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 prvej vety OZ iba spoluvlastník veci a že účastníci konania o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva musia byť práve všetci spoluvlastníci. Pokiaľ preto krajský súd vychádzal zo skutkového zistenia okresného súdu, podľa ktorého predmet sporu predstavuje podielové spoluvlastníctvo A. A. (žalobca) a J. M. (žalovaný), každého v rovnakom podiele, nemohol žalobu pre nedostatok vecnej legitímácie na žalovanej strane zamietnuť mylne sa domnievajúc, že o takejto žalobe musí byť rozsudkom rozhodnuté aj vo vzťahu k ďalším dotknutým osobám. Za nie bezvýznamné tiež považoval procesné pochybenie, ktorého sa krajský súd dopustil v tom, že záver o nesprávnom hodnotení rozhodujúceho dôkazu - svedeckej výpovede J. K. urobil len na základe prehodnotenia spôsobu, akým dôkaz hodnotil bez toho, aby tento zopakoval sám a prípadne ho aj porovnal s inými takto zhodnotenými dôkazmi. Čiastočne považoval rozsudok odvolacieho i za nepreskúmateľný.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 28. januára 2010 sp. zn. 9 Co 356/2009 konajúc v intenciách zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 214 O.s.p. rozsudok okresného súdu v spojení s jeho uznesením o náhrade trov konania potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovým záverom okresného súdu o existencii podielového spoluvlastníctva účastníkov k predmetu vyporiadania. Námietky žalovaného o nedostatku vecnej legitímácie účastníkov v spore a o neexistencii podielového spoluvlastníctva považoval preto za nedôvodné. Keďže vec nebolo možné reálne rozdeliť, okresný súd správne prikázal vec za primeranú náhradu do výlučného vlastníctva žalovaného. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 224 a § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalovaný. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. K prípustnosti a dôvodnosti dovolania uviedol, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dňa 17. mája 2010 mu bol doručený napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28.1.2010 sp. zn. 9 Co 356/2009, z ktorého

odôvodnenia sa prvýkrát dozvedel, že o žalobcom podanom dovolaní bolo už medzičasom rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu, ktorý pôvodné rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu mu bolo doručené až následne 19. mája 2010. V dôsledku tohto nesprávneho postupu súdu nemal možnosť vyjadriť sa (či už na pojednávaní alebo písomnou formou) ku skutočnostiam, ktoré boli znovu predmetom odvolacieho konania, a ktorými sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní v zmysle právneho názoru dovolacieho súdu prezentovaného v jeho uznesení zaoberal. Nemohol predkladať tvrdenia a dôkazy na svoju obranu, a tak ovplyvniť výsledok konania vo svoj prospech. Nemal tak možnosť realizovať svoje práva garantované mu nielen ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (§ 1, 3 a 6 O.s.p.), ale aj Ústavou Slovenskej republiky (najmä čl. 48).

Žalobca sa k dovolaniu žalovaného nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania proti napadnutému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu a dospel k záveru, že je prípustné a súčasne i dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Žalovaný v dovolaní netvrdil, že v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Zostávalo teda posúdiť, či konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p., existenciu ktorej dovolateľ v dovolaní výslovne namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vo všeobecnosti pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Z čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Súdna prax je jednotná v tom, že konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process). Na zabezpečenie tejto

ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo účastníka dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve súdom zvoleným spôsobom (tomuto právu korešponduje povinnosť súdu rozhodnutie účastníkovi riadne doručiť). Toto právo je osobitne významné v prípade, keď nadriadený súd rozhodnutie súdu nižšieho stupňa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. V takomto prípade spravodlivý proces vyžaduje, aby účastník dostal príležitosť oboznámiť sa s dôvodmi zrušujúceho rozhodnutia ešte pred tým, než nižší súd znovu vo veci samej rozhodne. V ďalšom konaní musí byť účastníkovi konania daná reálna možnosť, aby mohol prípadne reagovať na skutkové a právne závery vyslovené v zrušujúcom uznesení súdu vyššieho stupňa. Len za splnenia tohto predpokladu môže totiž so znalosťou veci uplatňovať alebo brániť svoje práva a tak ovplyvniť výsledok konania vo svoj prospech. Ak preto súd v ďalšom konaní po zrušujúcom uznesení rozhodne vo veci samej skôr, než účastníkovi doručí zrušujúce rozhodnutie vydané súdom vyššieho stupňa, ide o postup, ktorý je porušením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie a je aj vadou, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa dovolacieho súdu v posudzovanej veci práve o takýto prípad ide.

Z obsahu spisu totiž vyplýva, že žalovanému, resp. jeho právnej zástupkyňi bolo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2009 sp. zn. 4 Cdo 94/2008, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, doručené 19. mája 2010, t.j. neskôr, ako krajský súd po tomto zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu znovu vo veci samej rozhodol (KS vydal rozsudok 28. januára 2010). Týmto nesprávnym postupom odvolací súd znemožnil žalovanému včas sa dozvedieť dôvody rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré ho viedli k zrušeniu rozsudku krajského súdu. Žalovaný tak nemal reálnu možnosť v konaní pred odvolacím súdom reagovať na skutkové a právne závery uvedené v zrušujúcom uznesení a vyjadriť sa k nim. Bol teda vylúčený z možnosti so znalosťou veci skutkovo a právne v ďalšom konaní argumentovať a tak ovplyvniť výsledok konania vo svoj prospech. Odvolací súd preto zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Navyše treba dodať, že postup odvolacieho súdu treba považovať za zmätočný, nemajúci oporu v príslušných ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku.

Rozsudok nadobúda účinky zaručujúce mu jeho nezmeniteľnosť a zároveň i zaväzujúcu moc za predpokladu, že bol riadne doručený a že ho už nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Obdobne, aj v prípade uznesenia, nastáva jeho záväznosť (ak sa uznesenie nevyhlasuje), okamihom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 170 ods. 1 O.s.p.). Aj dovolacie konanie, v ktorom dovolací súd uznesením rozsudok odvolacieho súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie, je zavŕšené až doručením tohto rozhodnutia poslednému z účastníkov konania. Až týmto okamihom stráca pôvodný rozsudok odvolacieho súdu, ktorý bol zrušený, právoplatnosť. Ak táto podmienka splnená nie je (ako tomu bolo v posudzovanom prípade), nemôže zatiaľ odvolací súd o odvolaní znovu rozhodnúť (bráni tomu prekážka rozsúdenej veci).

Žalovaný teda opodstatnene namietal, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ide o vadu konania, ku ktorej dovolací súd musí vždy prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.) a pre ktorú musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu, včítane výroku o trovách konania, ako výroku závislého, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3: 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. júna 2011

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová